

Vyjadrenie Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied k plánovaným zásahom v NPR Tichá dolina a NPR Kôprová dolina s piatym stupňom ochrany prírody.

Požadované lesnícke zásahy sa majú realizovať na základe žiadosti ŠL TANAPu, evidovanej na Krajskom úrade životného prostredia v Prešove pod číslom 1/2009/00717-004/KM.

Odborných argumentov proti zásahom v spomínaných dvoch dolinách odznelo už mnoho. Z približne 12 500 hektárov lesných porastov, zasiahnutých vetrovou kalamitou v novembri 2004, bolo postupne spracovaných takmer 100%. Napriek snahe ochranárskej a vedeckej obce, ktorej predstavitelia požadovali aspoň časť kalamity ponechať bez zásahu, do dnešných dní ostali nedotknuté lesníckou činnosťou už len nepatrné zvyšky polomov v časti tatranských rezervácií a nespracovaný polom v Tichej a Kôprovej doline. Požiadavka ponechania drevnej hmoty v stave, aký zanechala veterná smršť, nebola samoučelná. Príroda nám poskytla jedinečnú možnosť štúdia a poučenia sledovaním prirodzených procesov, ktoré nasledujú po disturbancii tohto typu. Preto sme po vetrovej kalamite v novembri 2004 podporovali snahu zabrániť ťažbe kalamitného dreva, ktorú začali Štátne lesy TANAP-u napriek odborným argumentom, zdôvodňujúcim zaradenie dolín do návrhu národnej siete európskych významných území NATURA 2000 a bezzásahovej zóny A, v oboch dolinách realizovať v apríli roku 2007.

My, pracovníci Botanického ústavu Slovenskej akadémie vied (BÚ SAV) sme preto pobúrení snahou Štátnych lesov Tatranského národného parku obnoviť ťažbu v Národných prírodných rezerváciách Tichá a Kôprová dolina.

Počas niekoľkých rokov tu vďaka bezzásahovému režimu vznikla unikátna ukážka výsledkov prírodných procesov, akú už nemáme možnosť sledovať v takomto merítku nikde inde na našom území. Máme možnosť ponechať na samovývoj aspoň malý, uzavretý svet dvoch dolín v srdci nášho najstaršieho národného parku. Realizáciou plánovaných aktivít ŠL TANAP-u túto možnosť definitívne stratíme.

Aktivity spočívajú v kalamitnej ťažbe, aká bola už realizovaná v príľahlých oblastiach s piatym a nižším stupňom ochrany prírody.

Sprístupnenie NPR Tichá dolina a NPR Kôprová dolina takýmto zásahom bude znamenať:

1. Narušenie pôdneho krytu pri približovaní dreva a pohybe ťažkých mechanizmov.
2. Poškodenie drevín, ktoré sa na lokalite výborne zmladzujú.
3. Poškodením mladých drevín aj pôdy dôjde k likvidácii mycélia ektomykoríznych húb, ktoré prežili po veternej smršti v doteraz takmer nenarušenej pôde.
4. Drevná hmota je substrátom pre drevo osídľujúce huby, mnohé z nich sú vzácne a ohrozené druhy zaradené do červených zoznamov. Odstraňovanie kmeňov teda znamená aj samotnú likvidáciu organizmov, ktoré sú zmyslom a predmetom ochrany biotopov. Ponechanie ekonomicky neatraktívnych kusov drevnej hmoty, ktoré doteraz realizovali ŠL TANAPu predstavuje nevhodnú alternatívu, pretože tieto sú osídľované spoločenstvami húb s inou druhovou diverzitou. Práve naopak, ležiace odumreté kmene predstavujú substrát, ktorý je všade v iných lesoch odstraňovaný a rezervácie preto predstavujú posledné útočisko pre drevoosídľujúce huby špecializované na tento substrát.
5. následné vysádzanie oblastí sadenicami smreka prípadne iných drevín v bariérových zónach TANAPu predstavuje nevhodný krok spôsobujúci destabilizáciu ekosystému. Do pôdy poškodenej ťažbou dreva sa vysadili sadenice zo škôlok. Tieto sadenice sú kolonizované ektomykorízni hubami len v obmedzenej miere. Vysádzané stromy

sú teda výrazne znevýhodnené oproti prirodzenému zmladeniu tým, že sú náchylné na koreňových parazitov a aj fyziologické stresy.

Vstup ťažkých mechanizmov, narúšanie pôdneho krytu, odstraňovanie biomasy a následné vysádzanie sadeníc z lesných škôlok znamená devastáciu biotopu. Zásahy ktoré boli doteraz vykonané na území TANAPu mali viesť k záchrane smreka (jedného biologického druhu) bez ohľadu na devastáciu biotopov a likvidáciu tisícky ďalších biologických druhov, ktoré sa na týchto lokalitách nachádzajú. Mnohé z poškodených druhov organizmov, ktoré sa v lesoch zasiahnutých veternou smršťou a podkôrnym hmyzom vyskytujú, sú pritom zákonom chránené a zároveň patria medzi druhy európskeho významu.

Z tohto dôvodu žiadame, aby sa zástupca našej organizácie mohol zúčastniť odbornej diskusie pred rozhodnutím o danej žiadosti ŠL TANAP.

Príroda a v nej odohrávajúce sa procesy sú predmetom nášho vedeckého bádania. Sme preto presvedčení, že nielen vedca, ale každého človeka dokáže príroda vo svojej neuchopiteľnej zložitosti a zároveň dokonalej jednoduchosti kedykoľvek presvedčiť o tom, že človek ju nikdy nedokáže napodobniť. Štúdiom vedeckých procesov sa môžeme my, ľudia, neustále učiť, inšpirovať. Na to potrebujeme ušetriť aspoň časť prírody pokiaľ možno čo najviac od akýchkoľvek ľudských aktivít a zásahov. Nie je predsa nemožné nechať malý kúsok sveta oddýchnuť si od nás. Zásahmi do územia Tichej a Kôprovej doliny nezískame nič. Pohľad na mnohé územia Slovenska a bohužiaľ i národných parkov nás o tom presvedča neustále. Teda ak za zisk nepovažujeme holé, ťažko zalesniteľné svahy, zničené biotopy a eróziu pôdy.... Takto dnes vyzerajú mnohé „bojiská“ v „boji“ s podkôrnym hmyzom. Ich ponechaním bez zásahu však môžeme získať veľmi veľa. Z tohto dôvodu dôrazne žiadame o rešpektovanie súčasného právneho stavu (5. stupeň ochrany prírody) a dovoľujeme si vyjadriť hlboký nesúhlas s plánovanými zásahmi v NPR Tichá dolina a NPR Kôprova dolina.

V Bratislave dňa 10.6. 2009

.....
RNDr. Ivan Jarolímek, CSc.
Riaditeľ BÚ SAV

Rozdeľovník:

Krajský úrad životného prostredia Prešov
Nám. mieru 2
080 01 Prešov

Ing. Viliam Turský
Ministerstvo životného prostredia SR
Nám. L.Štúra 1
812 35 Bratislava